

РЕЦЕНЗІЇ

Р.А. Калужний,
доктор юридичних наук, професор

СУСПІЛЬНА БЕЗПЕКА ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Успішне та системне реформування сфери адміністративного управління, що відбувається сьогодні в нашій державі, є можливим без створення нової адміністративно-правової доктрини, головним завданням якої є забезпечення суспільної безпеки та юридичних засобів його забезпечення і пріоритет прав фізичних і юридичних осіб, забезпечення дотримання конституційних принципів у всіх без винятку сферах суспільного життя та остаточна відмова від застарілих догм правової системи, яка була орієнтована, перш за все, на задоволення потреб держави.

Такий розвиток та трансформаційні процеси адміністративно – правової науки вимагають якісно нових, зорієнтованих на утвердження принципу верховенства права, підходів до дослідження проблематики безпеки, суб'єктного складу адміністративно – правових відносин, суспільної та національної безпеки, різних аспектів, безпеки суспільства, діяльності органів виконавчої влади щодо забезпечення суспільної безпеки. Такі обставини стали передумовою для перегляду сутності адміністративного права, його предмету та методу щодо забезпечення суспільної безпеки України. Безумовно, це справило вплив не тільки на систему суб'єктів адміністративного права, що здійснюють діяльність із забезпечення суспільної безпеки, яка має тенденції до збільшення кількості її елементів, але й на засади та підходи наукового дослідження цієї проблематики. Тому беззаперечним є той факт, що суттєвого значення набувають питання аналізу правового статусу суб'єктів адміністративного права суспільній безпеці, осмислення їх ролі та значення саме в сучасних реаліях та у найближчому майбутньому.

Помітною науковою подією щодо цієї проблематики став вихід монографії Д. О. Беззубова «Суспільна безпека: організаційно – правові засади забезпечення»¹.

В різні періоди становлення та розвитку адміністративно – правової доктрини суспільної безпеки проблематика з цього приводу адміністративного права привертала увагу багатьох вчених – юристів. Однак, у поле наукового пошуку, як правило, потрапляли певні суб'єкти забезпечення суспільної безпеки, їх групи, узагальнена характеристика всієї сукупності суб'єктів адміністративного права, і лише в окремих роботах приділялась достатня увага проблематиці, пов'язаній з участю органів виконавчої влади чи їх посадових осіб в тих чи інших адміністративно – правових відносинах щодо забезпечення суспільної безпеки. Комплексно питання адміністративно – правового статусу органів виконавчої влади та їх місця в загальній системі суб'єктів адміністративного права, які забезпечують суспільну безпеку, ґрунтовно не вивчалися, у зв'язку з чим варто констатувати відсутність в адміністративно – правовій доктрині загальноновизнаних або бодай уніфікованих підходів до розкриття вказаної проблематики.

Враховуючи це, а також практику правозастосування, можна стверджувати, що назріла необхідність у прийнятті комплексного програмного акту, що не тільки визначив би наукові та теоретичні засади інституту забезпечення суспільної безпеки, але й на підставі розроблених та уніфікованих наукових положень, передбачив би загальні вектори реформування та розвитку адміністративного законодавства про суспільну безпеку взагалі.

У цьому контексті варто відзначити, що на сьогоднішній день є недосконалою законодавча база щодо забезпечення національної та суспільної безпеки. Конституція України, Закон України «Про основи національної безпеки України», низка інших нормативних актів не охоплюють всі аспекти безпеки суспільства. Разом з тим увага сучасних науковців в галузі адміністративного права сфокусована виключно на проблемах національної безпеки без врахування категорії суспільних інтересів.

¹ Беззубов Д. О. Суспільна безпека (організаційно-правові засади забезпечення): монографія/ Д. О. Беззубов. – К. : «МП Леся», 2013. – 452 с.

Таким чином, враховуючи викладене, дослідження суспільної безпеки в адміністративному праві та визначення на підставі наукового базису концептуальних векторів розвитку вітчизняного законодавства у цій сфері набуває надзвичайної актуальності.

У монографії комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, врахуванням здобутків вітчизняної та російської адміністративно-правової науки розкрито сутність, основні риси, адміністративно-правовий статус органів виконавчої влади як суб'єктів забезпечення суспільної безпеки, а також визначено загальні тенденції розвитку цього інституту та сформульовано концептуально нові напрями удосконалення відповідного законодавства.

Отримали подальший розвиток теоретичні положення щодо визначення предмету забезпечення суспільної безпеки, під яким запропоновано розуміти сукупність врегульованих нормами суспільних відносин, що виникають під час діяльності органів виконавчої влади щодо забезпечення суспільної безпеки, подолання ситуації загрози небезпеки, проведення заходів відновлення стану безпечного розвитку суспільства, а також діяльність органів місцевого самоврядування із забезпечення суспільної безпеки за допомогою застосування заходів адміністративного примусу, заходів адміністративного припинення, а також притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності за порушення правил та вимог безпеки, встановлених органами виконавчої влади.

Вперше визначено історіографію дослідження суспільної безпеки в адміністративному праві крізь призму становлення відповідної наукової галузі. Зокрема, встановлено, що процес доктринального дослідження суспільної безпеки, в тому числі національної і державної безпеки, можна поділити на декілька самостійних етапів, загальний аналіз яких дозволяє виявити чітку тенденцію розвитку наукових вчень з порушеної проблематики, яку умовно можна порівняти з коливальним процесом, який визначив відображення початкової поширеності використання терміну суспільної безпеки із поступовою відмовою від державної безпеки та подальшим еволюційним поверненням до термінологічного ряду національної безпеки в адміністративно-правовій науці та відповідної класифікації заходів забезпечення суспільної безпеки.

Подальший розвиток отримали наукові положення щодо визначення адміністративно – правового статусу органів виконавчої влади щодо забезпечення суспільної безпеки, вперше базовим критерієм класифікації безпеки суспільства визначено обсяг всіх суб'єктів та об'єктів забезпечення суспільної безпеки, що зумовлює їх роль та місце в адміністративно – правових відносинах щодо забезпечення суспільної безпеки. Встановлено обов'язковість діяльності органів виконавчої влади щодо забезпечення суспільної безпеки в усіх галузях і сферах суспільного життя. На підставі цього можливо зробити висновок, що суспільна безпека впливає на розвиток адміністративного права шляхом групування принципів, функцій і методів в категорії загальних, спеціальних і допоміжних; появою нової одиниці норми адміністративного права. Це стало можливим через розвиток впливу норм адміністративного права щодо регулювання суспільної безпеки на діяльність органів виконавчої влади із забезпечення суспільної безпеки.

Важливим, на наш погляд, є обґрунтування необхідності розробки та прийняття нових нормативних актів у частині забезпечення суспільної безпеки, що дозволить планомірно, без попереднього непередуманого революційного перетворення, поетапно лише на підставі чітко виписаної так званої «дорожньої карти», здійснити реформування вітчизняного адміністративного законодавства про суспільну безпеку.